

Inspectieraad

Jaarverslag 2008

Inhoud

Voorwoord.....	5
1. Inspectieraad.....	6
2. Vernieuwing toezicht	7
3. Domeinen	9
4. Toezichtlasten	13
5. Programma's	16
6. Financieel resultaat	19
Afkortingen	20
Bijlage.....	22

Voorwoord

Meer effect, minder last. Het motto van het programma Vernieuwing Toezicht geeft kernachtig weer welke koers we als samenwerkende rijksinspecties varen. Onze basishouding is - in lijn met het algemene kabinetsbeleid - vertrouwen in de samenleving. We willen dat bedrijven, instellingen en professionals anno 2011 daadwerkelijk merken dat de inspectiediensten beter samenwerken en dat het toezicht meer uitgaat van geanalyseerde risico's. En ook dat er minder en eenvoudiger regels zijn. Verder is het belangrijk dat inspecteurs professioneel, deskundig en proportioneel handelen, zodat burgers erop kunnen vertrouwen dat bij onze inspecties het stimuleren van het naleven van regels centraal staat.

Wij ondernemen hiervoor extra acties en kijken naar nieuwe aspecten. In dit eerste jaarverslag van de Inspectieraad kunt u lezen dat het afgelopen jaar al veel is bereikt. Een kleine bloemlezing. Het doel van jaarlijks maximaal twee reguliere rijksinspecties in het midden- en kleinbedrijf is gehaald. In veel gevallen is dat zelfs minder dan een keer per jaar. In dertien domeinen is er een gezamenlijke website met toezichtinformatie. In de domeinen waar het bedrijfsleven daaraan behoefte heeft, is er een frontoffice ingesteld. In twintig domeinen zijn de kwantitatieve en kwalitatieve toezichtlasten voor bedrijven en instellingen gemeten. En wat ook zeker niet onvermeld mag blijven: er zijn al diverse ict-voorzieningen voor samenwerking ontwikkeld.

Ik nodig u uit ons jaarverslag rustig door te lezen op de belangrijkste ontwikkelingen. Tot slot wil ik vanaf deze plek alle medewerkers en andere betrokkenen bedanken die zo hard en met zoveel enthousiasme werken aan de vernieuwing van het rijkstoezicht. Dit geeft mij het volste vertrouwen dat wij de komende jaren erin zullen slagen onze ambities te realiseren.

Dr. Ir. Harry Paul
voorzitter Inspectieraad

1. Inspectieraad

Veertien rijksinspectiediensten en de Douane werken in de Inspectieraad samen aan de vernieuwing van het toezicht vanuit het Rijk. In deze raad zitten de inspecteurs-generaal en directeuren van de rijksinspecties.

Twee taken

De Inspectieraad is in februari 2007 ingesteld. De raad heeft twee taken:

- De Inspectieraad bevordert dat de rijksinspecties hun toezicht uitoefenen in overeenstemming met de zes principes van goed toezicht (onafhankelijk, professioneel, transparant, selectief, slagvaardig en samenwerkend).
- De raad is daarnaast opdrachtnemer en uitvoerder van besluiten van het kabinet of de eerst verantwoordelijke minister, wanneer het gaat om coördinatie en samenwerking bij rijkstoezicht. Zo geeft de Inspectieraad uitvoering aan het programma Vernieuwing Toezicht.

6

Het Bureau Inspectieraad, ingebed in De Werkmaatschappij van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, vervult hierbij met ingang van 2008 een coördinerende en ondersteunende rol.

Personele samenstelling flink gewijzigd

De leden van de Inspectieraad zijn de inspecteurs-generaal en directeuren van veertien rijksinspecties. De personele samenstelling van de raad is in 2008 aanzienlijk gewijzigd door een groot aantal wisselingen aan de top van de rijksinspecties. Zo nam inspecteur-generaal Harry Paul van de VROM-Inspectie in september de voorzittershamer over van Johan de Leeuw. Die vertrok bij de Inspectie Verkeer en Waterstaat.

Ledenlijst

Op 1 januari 2009 maken deze inspecties en rijksonderdelen deel uit van de Inspectieraad:

Leden

VROM-Inspectie (lid dagelijks bestuur/voorzitter)	Erfgoedinspectie
Inspectie Jeugdzorg (lid dagelijks bestuur)	Inspectie van het Onderwijs
Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (lid dagelijks bestuur)	Inspectie voor de Gezondheidszorg
Voedsel en Waren Autoriteit (lid dagelijks bestuur)	Inspectie voor de Sanctietoepassing
Agentschap Telecom	Inspectie Verkeer en Waterstaat
Algemene Inspectiedienst	Inspectie Werk en Inkomen
Arbeidsinspectie	Staatstoezicht op de Mijnen

Agendaliden

Algemene Rekenkamer
Belastingdienst/Douane
Inspectie der Krijgsmacht

Adviserende leden

Ministerie van BZK/directoraat-generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk
Ministerie van Justitie/directoraat-generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving

2. Vernieuwing Toezicht

Het programma Vernieuwing Toezicht heeft zijn eerste jaar achter de rug. Er is al veel bereikt bij de modernisering van het rijkstoezicht. Zo is het doel van jaarlijks maximaal twee reguliere rijksinspecties in het midden- en kleinbedrijf over de hele linie gehaald.

Intensivering van vernieuwingsproces

Het programma Vernieuwing Toezicht richt zich op een effectief en efficiënt toezicht met zo weinig mogelijk hinder voor bedrijven en instellingen. Dit programma is eind 2007 van start gegaan. Het vierjarige programma is een intensivering van het vernieuwingsproces dat tijdens het programma Eenduidig Toezicht (2006-2007) is ingezet. Het doel is een inspectieapparaat dat effectief is, professioneel optreedt, zijn tanden laat zien wanneer dit nodig is, maar geen overbodige last veroorzaakt. Dat gaat gepaard met een inspectieapparaat dat in totaal kleiner is, maar met hoogwaardige methoden en deskundigheid de inspectiefuncties vervult.

7

'Regels zijn instrumenten om gewenste gedragingen te verkrijgen. Soms moet je als controleur handelen naar de letter van de wet, soms naar de geest van de wet. In toenemende mate zie je open normen, het komt aan op gezond verstand en de professionele intuïtie van de controleur.'

Aart Verrips, teamleider van de Algemene Inspectiedienst, over de nieuwe manier van werken.

Aansprekende resultaten

Bij de vernieuwing van het rijkstoezicht staat de domeinbenadering centraal. Een domein is een afgebakend maatschappelijk veld waarbij bedrijven of instellingen veel toezichtlast door meerdere toezichthouders ervaren. Het programma Vernieuwing Toezicht heeft geleid tot diverse verbeteringen in de domeinen.

Hier een aantal in het oog springende resultaten:

- Het doel van jaarlijks maximaal twee reguliere rijksinspecties in het midden- en kleinbedrijf is gehaald. In veel gevallen is dat zelfs minder dan een keer per jaar.
- In de horeca zijn de toezichtlasten aanzienlijk verminderd.
- In het domein delfstofwinning zijn de beoogde verbeteringen bereikt.
- Ook in het domein railvervoer en het domein rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn bevredigende resultaten gehaald. Hierdoor worden ze niet meer beschouwd als domeinen met een vernieuwingsopgave.
- In dertien domeinen is er een gezamenlijke website met toezichtinformatie. In de domeinen waar het bedrijfsleven daaraan behoefte heeft, is er een frontoffice (centraal aanspreekpunt voor rijks- toezicht) ingesteld.
- De Arbeidsinspectie heeft arbobrochures gemaakt voor 30 branches (en voor 25 in voorberei- ding). Ruim een derde van de bedrijven voert alleen al door de brochure verbeteringen door.
- In het kader van het programma e-Inspecties zijn diverse ict-voorzieningen voor samenwerking ontwikkeld.

Dit is een keuze uit de aansprekende resultaten. Meer informatie hierover staat in de volgende hoofdstukken. In de Voortgangsrapportage Vernieuwing Toezicht 2008 is een uitgebreid overzicht van de resultaten opgenomen.

Krachtenbundeling met andere programma's

Het programma Vernieuwing Toezicht heeft inhoudelijk de nodige raakvlakken met rijksprogram- ma's, die zich richten op vermindering van de regeldruk en administratieve lasten. Het programma Vernieuwing Toezicht bundelt waar mogelijk de krachten met deze programma's. De samenwerking is het meest intensief met het programma Regeldruk Bedrijven van de ministeries van Economische Zaken en Financiën. Zo loopt er een gezamenlijk onderzoek naar de regeldruk bij grote evenemen- ten. Het programma Regeldruk burgers, professionals en overheden van het ministerie van BZK brengt de knelpunten voor professionals in de zorg en het onderwijs in beeld. Dit past goed bij acties die de rijksinspecties op het niveau van instellingen nemen, onder meer bij ziekenhuizen. Al deze programma's maken deel uit van het alomvattende programma Vernieuwing Rijksdienst.

'In de toekomst - waarom niet nu al? - moet de Inspectie voor de Gezondheidszorg zich beperken tot indicatoren die daadwerkelijk een graadmeter zijn voor de zorginhoudelijke kwaliteit. Deze kwaliteitsindicatoren moeten door de wetenschappelijke verenigingen internationaal als maatgevend worden vastgesteld. Hiernaast dienen ze in aantal beperkt te zijn, want we moeten voorkomen dat ieder ziekenhuis hiermee te zeer administratief wordt belast. Gefocust moet worden op de resultaten van behandelingen: op de *outcome*.'

Claudia Zuiderwijk-Jacobs, voorzitter van de Raad van Bestuur van Tergooiziekenhuizen, over hoe zij het toezicht in de toekomst ziet.

3. Domeinen

De rijksinspecties werken in 24 domeinen nauw met elkaar samen. Waar gewenst is er een centraal aanspreekpunt voor bedrijven. De rijksinspecties stellen steeds vaker gezamenlijk jaarplannen en risicoanalyses op.

Maatwerk sleutelwoord bij samenwerking

Het uitgangspunt bij de samenwerking tussen rijksinspecties in de domeinen vormen de behoeften van bedrijven. Voor ieder domein is er een andere combinatie van kwaliteitsverbetering en lastenvermindering nodig. De rijksinspecties streven ook naar een nauwe samenwerking met andere toezichthouders, zoals gemeenten en provincies. Maatwerk is dus het sleutelwoord bij de initiatieven in de domeinen.

In dertien domeinen hebben de rijksinspecties één digitaal loket met voor dat domein relevante informatie in het leven geroepen. Deze loketten zijn ondergebracht bij de algemene website inspectieloket.nl. In een deel van de domeinen is op verzoek van het bedrijfsleven een zwaarder frontoffice opgericht: een centraal aanspreekpunt voor bedrijven. De rijksinspecties kunnen hierbij hun bezoeken coördineren via een inspectieprogramma. Dit gebeurt onder meer in de domeinen binnenvaart, horeca, land- en tuinbouw, Schiphol, wegvervoer en zeehavens.

11

Meer gezamenlijke jaarplannen en risicoanalyses

De rijksinspecties werken in steeds meer domeinen met een gezamenlijk jaarplan. Zo'n plan geeft bedrijven een duidelijk inzicht in welke controles ze kunnen verwachten. Ook bij het opstellen van risicoanalyses werken de rijksinspecties steeds vaker samen. Met behulp van een gezamenlijke risicoanalyse kunnen de inspecties verschillende risico's goed afwegen en zich concentreren op de grootste gevaren.

Deze ontwikkeling ondersteunt de verschuiving van individuele inspecties naar systeemtoezicht. Daarbij handelen de rijksinspecties meer vanuit vertrouwen. Als bedrijven hun kwaliteitssysteem en de naleving daarvan op orde hebben, kan de inspectie besluiten om het toezicht meer te richten op het systeem en minder op fysieke controle. De VROM-Inspectie werkt bijvoorbeeld in het domein chemische en afvalverwerkende industrie met een internetchecklist. Een andere goed voorbeeld is het systeemtoezicht op attractieparken. Hierdoor dalen de toezichtlasten en hebben inspecties meer tijd voor bedrijven die minder goed presteren.

Ook vaker taakoverdracht

Taakoverdracht is een belangrijke bouwsteen om toezicht efficiënter te maken en toezichtlasten te verminderen. In het domein delfstoffen vindt de meest uitgebreide taakoverdracht plaats. Staatstoezicht op de Mijnen voert hier een aantal controles uit namens de Arbeidsinspectie, de VROM-Inspectie en de Voedsel en Waren Autoriteit. Dit gebeurt sinds midden 2008 ook namens Agentschap Telecom. Daarnaast voert Staatstoezicht op de Mijnen controles uit als onderaannemer van de Inspectie Verkeer en Waterstaat. De bouw en horeca zijn twee andere voorbeelden van domeinen waarin taakoverdracht plaatsvindt. In deze domeinen hebben de Arbeidsinspectie en de Voedsel en Waren Autoriteit diverse taken aan elkaar overgedragen.

Focus door eindbeelden

De Inspectieraad heeft focus aangebracht in de vele veranderingen. Daardoor werken de rijksinspecties doelgericht toe naar resultaten. Ze hebben voor diverse domeinen eindbeelden opgesteld. Hierin staan de merkbare verbeteringen die in 2011 (of eventueel later) moeten zijn gerealiseerd. Het eindbeeld vermeldt de kwantitatieve en kwalitatieve doelen voor naleving, toezichtlasten en efficiëntie. Belangrijke middelen zijn integrale risicoanalyse, selectief toezicht, systeemtoezicht en taakoverdracht.

Belangrijkste resultaten in domeinen

Horeca

- De rijksinspecties werken in pilots samen met de gemeenten Amsterdam, Delft en Zwolle. Zij concentreren zich op startende ondernemers, evenementen en bedrijven die de regels slecht naleven.
- VWA, VI en AI maken samen jaarplannen voor de horeca. Zij stemmen ook bezoeken van te voren af. Het jaarplan 2008 is gebaseerd op een gezamenlijke risicoanalyse.

Land- en tuinbouw

- De AID is 'oog en oor' voor de AI. Zij stemmen planningen op elkaar af en werken aan geïntegreerde risicoanalyses.
- In 2008 zijn vijf regionale pilots met decentrale overheden gestart. De toezichthouders trekken bij controles samen op.

Vleesketen

- De inspecties trainen actief de inspecteurs op een andere houding en werkwijze. De nieuwe werkwijze en houding wordt inmiddels geïncorporeerd.
- De rijksinspecties en gemeenten wisselen op rijksweb informatie over bedrijven uit. Dit is een tussenoplossing voor het komende digitaal dossier.

Recreatie

- De VWA stemt de inspecties op productveiligheid, alcohol en tabak en voedselveiligheid op elkaar af. De rijksinspecties hebben gezamenlijke risicoanalyses voor alle subdomeinen gemaakt. Samen met de brancheorganisatie zijn de gewenste gedragingen van ondernemers in kaart gebracht. Dit vormt de basis voor selectiever toezicht.
- De VWA houdt systeemtoezicht op attractieparken. De VWA heeft contact gelegd met vier gemeenten om hun toezicht hierop te laten aansluiten.

Wegvervoer

- De planningen bij de weginspecties zijn op elkaar afgestemd. De regionale politie en rijksinspecties houden samen integrale transportcontroles. IVW en Douane voeren een project uit in het kader van systeemtoezicht.
- Er is een pilot met het digitaal dossier.

Vervoer over water

- De toezichthouders hebben een gemeenschappelijk inspectieprogramma voor de binnenvaart opgesteld. Dit is gebaseerd op een gezamenlijke risicoanalyse.
- IVW heeft inspecties op zeeschepen overgenomen van AI en VI (eerstelijns toezicht).

Delfstofwinning

- SodM heeft samenwerkingsovereenkomsten met een groot aantal toezichthouders. Zo werkt SodM nauw samen met IVW, NEA en NMA/Energiekamer: er is één aanspreekpunt voor bedrijven en er wordt bij een inspectie één rapport opgesteld.
- SodM is formeel aangewezen als toezichthouder voor specifieke taken van SZW, VROM en VWS.

Afvalverwerking

- Op regionaal niveau werken de toezichthouders samen bij het toezicht op enkele grote afvalbedrijven.
- Er lopen pilots voor het toezicht op een aantal grote afvalverwerkende bedrijven. Hierin is onder meer aandacht voor systeemtoezicht en uitwisseling van kennis en informatie.
- De rijksinspecties hebben diverse instrumenten voor systeemtoezicht ontwikkeld. Bedrijven kunnen via een checklist op internet nagaan in hoeverre hun eigen kwaliteitsbewaking geschikt is als basis voor systeemtoezicht.

Bouwnijverheid/houtverwerkende industrie

- In Ede, Enschede en Sluis zijn in de loop van 2008 pilots afgerond. Hierbij nemen gemeentelijke inspecteurs bij controles signaallijsten mee.

Integraal Toezicht Jeugdzaken

- ITJ (waarin IGZ, IJZ, IvhO, IOOV en IWI samenwerken) heeft een eigen Jaarwerkprogramma Jeugd en een zelf ontwikkeld toezichtkader.
- ITJ heeft in verschillende gemeenten (geselecteerd op basis van een integrale risicoanalyse) onderzoek gedaan naar overgewicht en recidive bij jongeren.
- ITJ monitort de voortgang bij de actieplannen die gemeenten samen met lokale voorzieningen hebben opgesteld naar aanleiding van onderzoeken van ITJ. In Den Bosch loopt een pilot met *self assessment*. Bedoeling is dat gemeenten de onderzoeksmethoden en het toetsingskader van ITJ zelf gaan gebruiken voor het beoordelen van de samenwerking tussen lokale voorzieningen.

Gezondheidszorg/ziekenhuizen

- De frontoffice van de IGZ is voor alle betrokken partijen het centrale aanspreekpunt voor vragen over de samenwerking tussen rijksinspecties. De IGZ communiceert, mede namens de andere inspecties, via de frontoffice over samenwerkingsprojecten.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

- De rijksinspecties stellen gezamenlijke risicoanalyses op. Zij houden ook (waar dat meerwaarde heeft) samen onderzoeken. De samenwerking tussen de rijksinspecties bestaat uit afstemming, informatie-uitwisseling, kennisdeling en signalering.

Sanctietoepassing

- De frontoffice (LoketISt) heeft in het najaar van 2007 als proef het brandveiligheidsonderzoek bij justitiële inrichtingen ondersteund. De inrichtingen hadden hierdoor slechts met één instantie te maken.
- De vier rijksinspecties passen bij grote gezamenlijke onderzoeken een gemeenschappelijke risicoanalyse toe.

Kinderopvang

- De IvhO stemt met de andere rijksinspecties de jaarplannen af.
- De IvhO bouwt samen met de VNG en GGD-Nederland een ict-voorziening die zorgt voor een betere informatie-uitwisseling tussen gemeenten, GGD'en en de IvhO. Hierbij komt er een landelijk register kinderopvang. Dat vervangt de gemeentelijke registers.

Meer gedetailleerde informatie is opgenomen in de Voortgangsrapportage
Vernieuwing Toezicht 2008

'Bij een gewone controle blijkt zo'n 70 procent van de taxi's in orde. Feitelijk verspilde moeite om die te inspecteren. Bij digitaal inspecteren is vooraf al veel over de taxi's en ondernemers bekend. Hierdoor kunnen de inspecteurs zich meer concentreren op de taxichauffeurs die regels overtreden. Slechts een deel van de inspecties zal ad random worden. We kunnen ons zo vooral bezighouden met de onderkant van de markt, terwijl goede ondernemers minder last van ons ondervinden.'

Daan Ram, projectleider bij de IVW, over het project met het digitaal inspecteren van taxi's in Rotterdam.

4. Toezichtlasten

Aard en omvang van de toezichtlasten waren vroeger slechts globaal bekend. In de periode 2006-2008 zijn de toezichtlasten in een groot aantal domeinen gemeten. Hieruit komt een genuanceerd beeld naar voren. In een deel van de domeinen hebben bedrijven en instellingen maar beperkt last van toezicht.

Twee soorten lasten gemeten

In twintig domeinen zijn in de periode 2006-2008 de toezichtlasten gemeten. Dit gebeurde meestal met behulp van een nieuwe meetmethode. Deze methode maakt een helder onderscheid tussen twee soorten lasten:

- Kwantitatieve toezichtlasten. Deze lasten worden bepaald aan de hand van de tijd die een organisatie besteedt aan informatie leveren, inspecteurs rondleiden en rapportages bespreken. De tijd is uitgedrukt in kosten.
- Kwalitatieve toezichtlasten. Het draait hierbij om de kwalitatieve beoordeling van de ervaren toezichtlasten. Bedrijven kunnen hun mening geven over twaalf aspecten van inspecties.

15

Grote verschillen per domein

De mate waarin bedrijven en instellingen last hebben van toezicht, blijkt sterk per domein te verschillen (zie Bijlage: Overzicht uitkomsten metingen toezichtlasten). In een beperkt aantal domeinen zijn de kwantitatieve toezichtlasten belangrijk. In andere domeinen draait het vooral om de kwalitatieve aspecten. Bovendien geven bedrijven aan ook baat te hebben bij (rijks)toezicht.

Kwantitatieve toezichtlasten zeer uiteenlopend

De kwantitatieve toezichtlasten spelen vooral in de domeinen horeca, recreatie, wegvervoer, land- en tuinbouw en vleesketen. In vier domeinen - vleesketen, zorginstellingen, nucleair en ziekenhuizen - zorgen de rijksinspecties voor de meeste toezichtlasten (zie de tabel). In de overige gemeten domeinen hebben bedrijven vooral te maken met andere toezichthouders: gemeenten, provincies, Belastingdienst of Douane. Overigens geldt, ook voor domeinen met hoge kwantitatieve toezichtlasten, dat deze lasten een betrekkelijk klein deel vormen van de totale administratieve lasten.

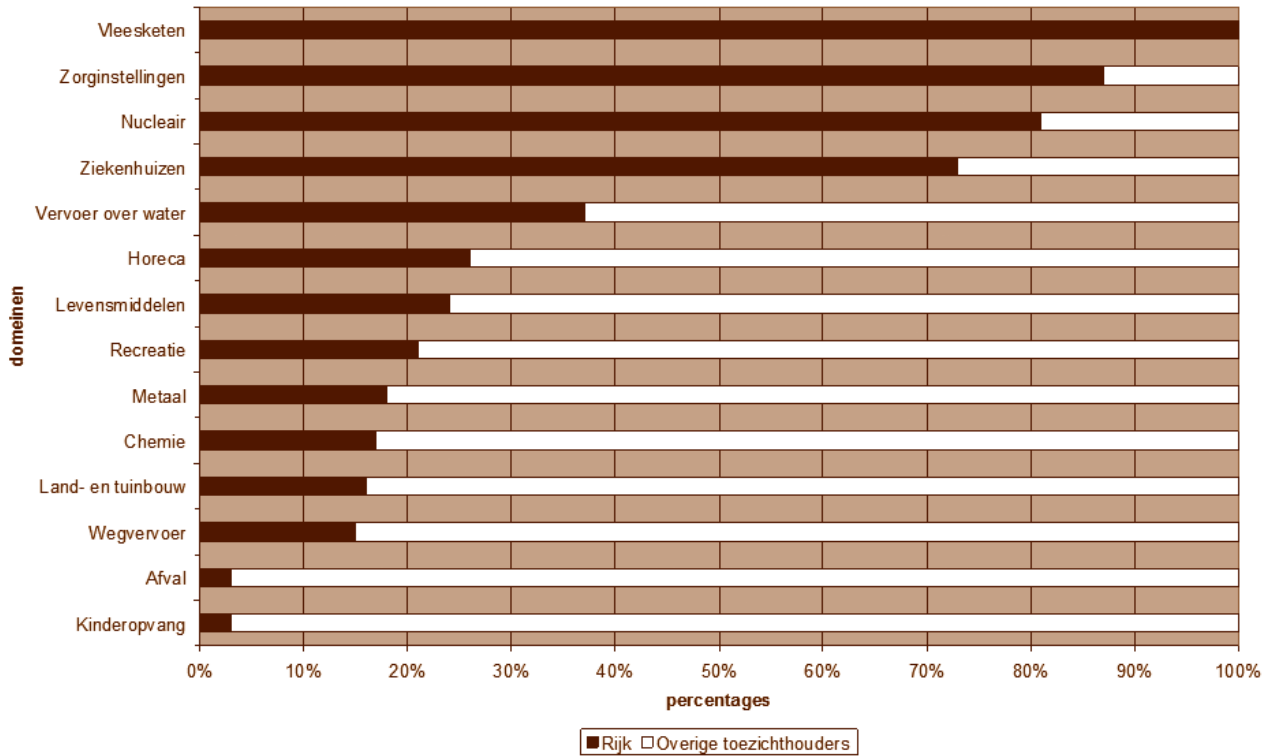
Bij kwalitatieve toezichtlasten deskundigheid en werkwijze van inspecteur van groot belang

Bedrijven en instellingen zijn over het algemeen goed te spreken over inspecties. Uit de metingen blijkt dat zij het meeste belang hechten aan de deskundigheid, houding en werkwijze van de inspecteurs. Die moeten de praktische toepassing van de regels kennen, maar ook de situatie in het bedrijf of de sector. Bedrijven en instellingen stellen het op prijs als inspecteurs advies geven over het naleven van regels.

Ze noemen tevens een aantal ergernissen:

- De werkwijze bij inspecties richt zich te weinig op de praktijk.
- De werkwijze van inspecteurs van dezelfde inspectiedienst of van lokale overheden kan sterk uiteenlopen.
- Inspecties zijn onvoldoende op elkaar afgestemd. Meer geïntegreerd toezicht is gewenst.

Verdeling van toezichtlasten naar rijksinspecties en andere toezichthouders

16

Nadruk op effect van toezicht

Om de toezichtlasten te reduceren moeten vaak zowel de kwantitatieve als kwalitatieve lasten omlaag. Hoe de grootste winst te behalen is, hangt sterk af van de kernmerken van het (sub)domein en de mate van inspectie die hiermee samenhangt. De Inspectieraad hanteert daarom een brede aanpak bij het verminderen van toezichtlasten. Niet alleen het aantal inspecties moet in een deel van de domeinen omlaag, maar ook de inzet en kwaliteit van het toezicht moeten worden verbeterd. Op deze manier kan de toezichthouder zijn aandacht vooral richten op slechte bedrijven en instellingen. Goed presterende bedrijven en instellingen worden hierdoor ontzien.

'Sommige inspecteurs zijn net als veldwachter Bromsnor, die leggen op alle slakken zout. Maar ik kom steeds meer inspecteurs tegen die naar het hele plaatje kijken. Ik hoop dat de inspecties in 2020 allemaal zo te werk gaan. Dat ze bij een bezoek eerst een rondje door het bedrijf maken. Een gesprek voeren met de ondernemer, maar ook met de werknemers. Het is van belang dat een inspecteur ziet dat er goede mensen zijn aangenomen.'

Roland Toorenburg, eigenaar van de Wiener Konditorei in Den Haag, over hoe hij het toezicht in de toekomst ziet.

5. Programma's

De rijksinspecties werken samen rondom verschillende thema's. Sommige zijn gericht op de ontwikkeling van instrumenten en methodieken die bijdragen aan effectiever en efficiënter toezicht. Bij andere thema's gaat het om gemeenschappelijke voorzieningen die vallen onder de vlag van de Inspectieraad. Hier de meest in het oog springende resultaten.

Thematische programmalijnen

De Inspectieraad onderscheidt een aantal werkgroepen waarin rijksinspecties rondom een bepaalde thematische programmalijn samenwerken. Sommige programmalijnen bevinden zich nog in de verkennende fase, andere naderen hun afronding.

De in 2008 meest in het oog springende thematische programmalijnen zijn:

- Communicatie
- Cultuur
- Effectmeting
- E-Inspecties
- Juridische aangelegenheden
- Opleidingen
- Samenwerking met gemeenten

18

Vernieuwing van toezicht op internet

In de in- en externe communicatie staan het programma Vernieuwing Toezicht en de samenhang tussen de activiteiten van de rijksinspecties centraal. Burgers, bedrijven, instellingen en inspectiemedewerkers kunnen de site **inspectieloket.nl** raadplegen voor de laatste ontwikkelingen. Veel frontoffices hebben een eigen site in dezelfde stijl als inspectieloket.nl in het leven geroepen. Inspectieloket.nl wordt doorontwikkeld tot een portal voor inspecties. In aanloop daarop is in 2008 een aantal verbeteringen doorgevoerd, onder meer bij de zoek- en verwijfsfunctie. Er verschijnt periodiek een digitale nieuwsbrief. Verder maken frontoffices en rijksinspecties gebruik van centraal ontwikkelde communicatie-instrumenten.

Veel aandacht voor ict-voorzieningen

Binnen het programma e-Inspecties werken de rijksinspecties aan diverse generieke ict-voorzieningen, gericht op een optimale samenwerking. Vanuit het programma Vernieuwing Rijksdienst is 24,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen en invoeren van deze gezamenlijke ict-voorzieningen. De rijksinspecties investeren een vergelijkbaar bedrag uit eigen middelen.

In 2008 zijn pilots uitgevoerd met het Digitaal Dossier en de Gemeenschappelijke Inspectieruimte. Een pilot binnen het domein Wegvervoer heeft aangetoond dat inspecteurs dankzij het Digitaal Dossier gerichter kunnen inspecteren, doordat ze beschikken over relevante gegevens van de samenwerkende partners. De nieuwe inspectiemethode in het kader van het Besluit Risico's Zware Ongevallen (NIM-BRZO) maakt gebruik van de Gemeenschappelijke Inspectieruimte. Hierdoor wordt het mogelijk gezamenlijke inspecties te plannen en gezamenlijke waarnemingen en bevindingen over een bedrijf te verwerken in één inspectierapport. Ook de pilot in het tweedelijns toezicht Kinderopvang heeft goede resultaten laten zien.

Gezamenlijke opleidingen

Samen leren: leren van en met elkaar. Dat is het uitgangspunt van het programma Opleidingen. Het gaat zowel om het ontwikkelen van gezamenlijke opleidingen als om het beter benutten van elkaars opleidingen en het stroomlijnen van bestaande opleidingen van verschillende rijksinspecties.

In 2008 zijn vier opleidingen aangeboden:

- **De Entree.** Een introductiecursus voor beginnende inspecteurs.
- **De Verdieping.** Een cursus voor inspecteurs met minimaal drie tot vijf jaar ervaring.
- **De Kunst van het Toezicht.** Een opleiding speciaal gericht op vakkundig interveniëren bij ingewikkelde nalevingproblemen.
- **Wet- en regelgeving.** Een studiedag over de mogelijkheden en belemmeringen bij gegevensuitwisseling en taakoverdracht tussen rijksinspecties.

Er is veel belangstelling voor deze opleidingen. In 2008 hebben ongeveer honderd medewerkers van de rijksinspecties hieraan deelgenomen.

'Je wordt bewust gemaakt van de valkuilen die er zijn. De belangrijkste is wel dat je al interventies gaat bedenken, terwijl je nog lang niet tot de kern van het probleem bent doorgedrongen. Je medecursisten maken je bewust van hoe jouw toezichtwerk verschilt of overeenkomt met die van andere rijksinspecties. Soms best een eye-opener!'

Marijke van den Esschert, inspecteur bij de IVW, over de gezamenlijke opleiding De Kunst van het Toezicht.

Nieuwe denk- en werkwijze gestimuleerd

De vernieuwing van het toezicht staat of valt met een andere denk- en werkwijze van inspecteurs. Inhoudelijke kennis blijft de basis, maar er wordt steeds nadrukkelijker een beroep gedaan op een professionele houding van inspecteurs. Uitgangspunten hierbij zijn vertrouwen op naleving-bereidheid, rekening houden met bedrijfsbelang, organiseren van toezicht op maat en leveren van toegevoegde waarde. Het programma Cultuur organiseert diverse activiteiten om inspecteurs bewust te maken van deze omslag in denken en werken. Zo zijn onder meer workshops, netwerkdagen en themabijeenkomsten gehouden. Ook zijn er activiteiten waarbij inspecteurs kennis kunnen nemen van de andere denk- en werkwijze en daarmee in de praktijk kunnen oefenen en experimenteren.

Op veel terreinen samenwerking met gemeenten

20

De rijksinspecties kunnen het niet alleen. Voor de vermindering van de toezichtlasten van bedrijven is ook de bijdrage nodig van andere toezichthouders, zoals gemeenten, provincies en waterschappen. Het levert voor alle partijen winst op als ze intensiever samenwerken. Dit is duidelijk gebleken op terreinen als de bouw en (kleinere) industrie, de horeca, de land- en tuinbouw en de recreatie. Het programma MKB-gemeenten ondersteunt de samenwerking tussen de Arbeidsinspectie, de Algemene Inspectiedienst, de Voedsel en Waren Autoriteit en gemeenten.

Pilots hebben diverse interessante resultaten opgeleverd. Zo pikken gemeentelijke inspecteurs in Ede, Enschede en Sluis arbo-overtredingen op en geven die door aan de Arbeidsinspectie. In Delft en Zwolle is gestart met gezamenlijk toezicht op de horeca. De Algemene Inspectiedienst heeft pilots afgerond met onder andere Ede en de regionale handhavingdienst Noord-Limburg. Naast afstemming van inspecties wordt ook gewerkt aan een gezamenlijke risicoanalyse van bedrijven. In 2009 gaan er meer gemeenten, vooral grotere steden, aan pilots meedoen.

Juridische belemmeringen aangepakt

Bij de vernieuwing van het toezicht zijn nog veel juridische obstakels te nemen, in het bijzonder rond gegevensuitwisseling en taakoverdracht. De werkgroep Herijking toezichtregelgeving heeft in 2008 de juridische belemmeringen rond samenwerking in kaart gebracht. Hiermee ligt het juridisch kader waarbinnen inspectiediensten werkzaam zijn vast: een goed handvat voor de juridische adviseurs van de inspecties.

Er is ook een modelregeling ontwikkeld voor het digitaal uitwisselen van gegevens. Dit dient als voorbeeld voor domeinen waar de samenwerking tussen toezichthouders vaste vormen aanneemt. Zij kunnen met behulp van het model sturingsrelaties en werkprocessen regelen.

Vier pijlers bij effectmeting

De werkgroep Effectmeting heeft een meerjarenprogramma Effecten van toezicht opgesteld. Dit programma kent vier pijlers - kennisdeling, ondersteuning, onderzoek en bewustwording - en daarmee samenhangend tien activiteiten. De bedoeling is dat alle rijksinspecties werken aan een systeem van effectmeting.

6. Financieel resultaat

De Inspectieraad beschikte in 2008 over een budget van ongeveer 2,3 miljoen euro. Daarmee kon de Inspectieraad de programmatische activiteiten (exclusief het programma e-Inspecties) uitvoeren en de apparaatsuitgaven van Bureau Inspectieraad bekostigen. Aan het eind van 2008 waren bijna alle financiële middelen ingezet.

Op diverse manieren bijdrage van rijksinspecties

Het budget van de Inspectieraad bestaat uit bijdragen van de deelnemende rijksinspecties. Zij dragen bij naar evenredigheid van hun personele omvang. De rijksinspecties leveren daarnaast nog meer financiële inspanningen om tot vernieuwing van het toezicht te komen. De rijksinspecties die in bepaald domein werkzaam zijn, dragen de kosten die voortvloeien uit de domeingerichte aanpak. Er zijn ook tal van inspectiespecifieke initiatieven om de kwaliteit van het toezicht te verbeteren. De hiervoor benodigde investeringen betaalt de rijksinspectie zelf.

21

Financiering van programma e-Inspecties

Uit het programma Vernieuwing Rijksdienst is in 2008 een bedrag van 24,5 miljoen euro toegezegd voor de ontwikkeling van ict-voorzieningen in het kader van het programma e-Inspecties. Hiervan is in 2008 6,2 miljoen euro daadwerkelijk beschikbaar gekomen. Dit bedrag is grotendeels benut. De rijksinspecties investeren zelf ook aanzienlijke bedragen in het meerjarige programma e-Inspecties.

Afkortingen

AI	Arbeidsinspectie
AID	Algemene Inspectiedienst
AL	Administratieve Lasten
Arbo	Arbeidsomstandigheden
AT	Agentschap Telecom
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IJZ	Inspectie Jeugdzorg
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
ITJ	Integraal Toezicht Jeugdzaken
IOOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
Ivho	Inspectie van het Onderwijs
IVW	Inspectie Verkeer en Waterstaat
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
MKB	Midden- en kleinbedrijf
NMA	Nederlandse Mededingingsautoriteit
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VI	VROM-Inspectie
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

'De inspecties in de luchtvaart zijn de laatste jaren met sprongen vooruit gegaan. Maar het kan nog beter. We hebben behoefte aan consequente inspecties. En aan sociaal vaardige en stevige controleurs. De inspecteur die een onafhankelijke geest en een zelfverzekerde houding heeft, treedt rustig op.'

Arie Verberk, oud-directeur van Martinair, over het toezicht in de luchtvaartsector.

Bijlage: Overzicht uitkomsten metingen toezichtlasten

Dit schema geeft een samenvatting van de uitkomsten van toezichtlastmetingen in zestien domeinen. Zie hoofdstuk 4 voor een korte toelichting op deze resultaten en de methode.

Domein	Aantal bedrijven	Gemiddeld aantal inspecties per bedrijf/ per jaar	Aantal inspectiediensten/ grootste toezichthouder	AL rijks- inspecties € x1000	AL overige toezichthouders € x1000
Voedsel en waren					
Horeca	41.383	3,5	12 (gemeente)	1.660	3.306
Land- en tuinbouw	115.237	3	7 (gemeente en waterschap)	2.995	15.425
Vleesketen¹	1.874	16	42 (VWA)	59.062	nihil
Recreatie:					
• dagrecreatie	322	13	21 (gemeente)	318	1.074
• evenementen	100	56,5	19 (gemeente)	11	420
• groepsaccommodaties	850	2,9	19 (gemeente)	33	199
• kampeerterreinen en bungalowparken	3.725	8,5	19 (gemeente)	544	2.283
Levensmiddelen (retail)	4.500	1,9 ²	10 (gemeente)	72	228
Transport					
Schiphol (8 uiteenlopende bedrijven niet generaliseerbaar)	8		16 (IVW)	3.033	
Wegvervoer:					
• goederen	12.000	6,1	19 (Douane)	2.618	16.882
• personen	550	1,3	15 (IVW)	268	133
• taxi's	5.200	0,4	15 (Belastingdienst)	432	1.503
Vervoer over water	³	1-3 ⁴	14 (Douane)	6.630	11.312
Industrie					
Chemie:					
• grote bedrijven	152	18	22 (provincie)	691	5.394
• kleine bedrijven	1160	1,3	4 (gemeente)	714	1.336
Afval	1959	16	22 (provincie)	194	6.434
Metaal⁵	21.800	0,6	8 (gemeente)	1.148	5.232
Nucleair	10	25,4	15 (VI)	233	421 ⁶
Publieke domeinen					
Ziekenhuizen	97	36	19 (IGZ)	10.959	4.113
Zorginstellingen	2.400	5	5 (IGZ)	2.501	366
Sanctietoepassing	207	3,8	12 (IST)	2.400 ⁷	
Kinderopvang	4.220	2,2	8 (GGD)	90	3.358

- Dit betreft toezicht op slachterijen.
- Dit betreft alleen supermarkten.
- Per jaar 40.000 zee- en 190.000 binnenvaartschepen en 6 miljoen containers (cijfers 2006).
- Binnenvaart- en zeeschepen gemiddeld respectievelijk 1 en 3 keer per jaar.
- De domeinen bouwnijverheid, houtverwerkende industrie en overige industrie hebben naar verwachting eenzelfde verdeling van administratieve lasten als het domein metaal.
- Dit is inclusief € 366.000 toezichtlasten door internationale inspecties (IAE, Euratom).
- Dit betreft de AL van zowel de rijksinspecties als de overige toezichthouders.

Opmerkingen bedrijven/instellingen	Last door vergunning
Afstemming, overdracht inspecties, proportionaliteit en rapportage	X
Deskundigheid en leereffect belangrijk. Proportionaliteit.	
Eén loket gewenst voor informatie over wetten en regelgeving.	
Stapeling inspectiebezoeken, gebrek uniformiteit, overlap.	X
Bundeling inspectiebezoeken, uniformiteit, overlap.	X
Te veel inspecties, te veel verschillen tussen inspecteurs, overlap.	X
Te veel inspecties, te veel verschillen tussen inspecteurs, overlap.	X
Minder kleine inspecties, meer formuleaanpak zoals door VWA.	X
Samenloop inspecties, leereffect, rapportage.	
Onvoldoende afstemming, verkorten duur inspecties (stilstand), rapportage.	
Duur inspectie, rapportage.	
Duur inspectie, rapportage.	
Betere afstemming, rekening houdend met bedrijfsprocessen.	
Proportionaliteit, systeemtoezicht, uniformiteit, deskundigheid.	
Deskundigheid gemeentelijke inspecteurs.	X
Proportionaliteit, bestrijden freeriders, systeemtoezicht, uniformiteit.	X
Ervaren last belangrijker dan kwantitatieve last. Proportionaliteit, te weinig advisering.	X
Kwaliteit terugkoppeling, verschillen tussen inspecteurs.	
Overlap (legionella), onbekendheid van ziekenhuisprocessen (niet-IGZ), minder papieren inspecties.	X
Overlap (legionella), onvoldoende afstemming.	
Onvoldoende afstemming, positief over gezamenlijke inspecties.	
Afstemming, deskundigheid, minder papieren inspecties.	

Toelichting op de kolommen

- In kolom 2 staat het aantal bedrijven dat voor de steekproef is gedefinieerd. In enkele gevallen is later de definitie van de branche verruimd (Afval: 3.000 bedrijven).
- Kolom 3 geeft aan hoe vaak een bedrijf door alle toezichthouders gezamenlijk gemiddeld per jaar wordt geïnspecteerd (metingen 2007). In de meeste domeinen hebben bedrijven voornamelijk te maken met andere toezichthouders. Ten tijde van de metingen was nog niet overal het doel van jaarlijks maximaal twee reguliere inspecties door de rijksinspecties gehaald. Dit is inmiddels in elk domein gerealiseerd.
- Kolom 5 en 6 geven een schatting in euro's (x 1000) van de kwantitatieve toezichtlast, respectievelijk door rijksinspecties en andere toezichthouders, waarbij overige toezichthouders inclusief de administratieve lasten door Douane en Belastingdienst.
- Kolom 7 geeft de belangrijkste opmerkingen weer uit de ervaren lasten: waar hebben bedrijven last van of behoefte aan? Bijvoorbeeld als het gaat om werkwijze, onderlinge afstemming van bezoeken, deskundigheid, leereffect of rapportage.
- In kolom 8 is aangegeven wanneer bedrijven tevens significante last door vergunningen ervaren.

Colofon

Uitgave van Bureau Inspectieraad
Maart 2009

Tekst: Ravestein & Zwart
Ontwerp: Ontwerpstudio 2 MAAL EE
Fotografie: Foto's uit diverse publicaties
van de inspectieloketten.
Foto pagina 7: René de Gilde

De citaten komen uit PM-Perspectief Toekomst
voor Toezicht en de nieuwsbrief Vernieuwing Toezicht

Deze publicatie staat op internet:
www.inspectieloket.nl

Meer weten?
Kijk op www.inspectieloket.nl

